

ارتباط بین منش ورزشی و متغیرهای سن و سابقه ورزشی در بین دانش آموزان دختر ورزش‌های تیمی و انفرادی فارس

زهرا کرمی^۱، محمود گودرزی^۲

^۱ کارشناس ارشد مدیریت ورزشی

^۲ استاد دانشگاه تهران

نویسنده مسئول:

زهرا کرمی

چکیده:

این عقیده که ورزش موجب ساختن یک شخصیت اخلاق‌گرا می‌شود از دوران باستان وجود داشته است. ضمن آن‌که بسیاری از صاحب‌نظران مسایل تربیتی معتقدند که فعالیت‌های ورزشی ارزش‌ها را آموزش می‌دهد و موجب ارتقاء منش ورزشی می‌شود. ولی اینکه آیا سن و سابقه ورزشی با منش ورزشی ارتباطی دارد یا خیر، مقوله‌ای است که در تحقیق حاضر بدان پرداخته شده است. به همین منظور تعداد ۹۲ نفر از ورزشکاران ۸ رشته‌ی تیمی و انفرادی، پرسشنامه مقیاس گرایش به منش ورزشی (MSOS)^۱ را تکمیل کرده اند، که با استفاده از روش‌های آماری غیر پارامتریک به بررسی نتایج حاصل از آنها پرداخته شده است. نتایج نشان داد که بین منش ورزشی و سابقه ورزشی ورزشکاران ارتباط معنی‌داری وجود دارد. همچنین تحقیق حاضر نشان داد که، بین سن ورزشکاران و گرایش آنها به منش ورزشی همبستگی وجود ندارد.

واژگان کلیدی: منش ورزشی، رشته‌های ورزشی تیمی، رشته‌های ورزشی انفرادی

¹ Multidimensional Sportpersonship Orientation Scale

مقدمه

اخلاق در واقع شاخه ای از علوم انسانی است که موضوع آن ارزش (درستی یا نادرستی) خوی ها و رفتارهای انسان است. نقش اخلاق در عملکردها و رفتارها، در برخوردها و ارتباطات، در گزینش ها و ارزیابی ها مهم و تعیین کننده است. این عقیده که ورزش موجب ساختن یک شخصیت اخلاق گرا می شود از دوران باستان وجود داشته است و از همان زمان طرفداران بسیاری از جمله افلاطون^۱ را دارا بوده است که در کتاب جمهوری^۲ خود چنین بیان می کند: "دو هنر وجود دارد که من می گویم از جانب خدا به بشر هدیه شده است، موسیقی و حرکات ورزشی^۳." در طی قرن نوزدهم میلادی در مدارس و آموزشگاه های بریتانیا این اعتقاد وجود داشت که عضلات و اخلاقیات در طی پرداختن به ورزش های تیمی به طور همزمان توسعه می یابند. به همین دلیل در این مدارس و آموزشگاه ها دانش آموزان را ترغیب و حتی وادار به شرکت در ورزش های رقابتی می نمودند (سیمون ۲۰۰۱).

در تحقیقی پیرامون شناسایی و اولویت بندی معیارهای اخلاقی در ورزش حرفه ای ایران، معیار تربیتی به عنوان نخستین عامل پایه ای در سوق دادن ورزش به سمت اخلاق جوانمردی و پهلوانانه منش، معیار قانونی به عنوان دومین عامل و معیار فرهنگی - اجتماعی به عنوان سومین عامل اثرگذار تعیین شد (حلبیان ۱۳۹۱).

بسیاری از صاحب نظران مسائل تربیتی معتقدند که فعالیت های ورزشی «ارزشها» را آموزش می دهند و از طریق این فعالیت ها رفتار ورزشی، کار گروهی، انضباط، اعتماد به نفس و ... آموخته می شود. به طور خلاصه آنان بر این باورند که ورزش برای زندگی سالم ایدآل است و صفاتی که از طریق ورزش فرا گرفته می شوند برای رشد اخلاق عمومی، اساسی تلقی می شوند (خیری ۱۳۹۰).

شرکت در فعالیتهای ورزشی موجب ارتقاء "منش ورزشی"^۴ می شود. منش ورزشی، تحت عنوان احترام به روابط اجتماعی، احترام به قوانین و مسئولین، تعهد به ورزشی که به آن پرداخته می شود، احترام و توجه به حریف، و عدم رویکرد منفی در جهت عملکرد ورزشی، تعریف شده است (تریژر ۲۰۰۰).

تحقیقات انجام گرفته در زمینه ی منش ورزشی نتایج یکسانی را نشان نداده اند. در تحقیقی با عنوان "سمت ورزشی، نوع ورزش، سابقه ورزشی و رشد اخلاقی" هیچ تفاوت معنی داری بین آزمودنی ها با توجه به سمت ورزشی (مربی، داور یا بازیکن)، نوع ورزش (بسکتبال، هندبال و فوتبال)، سابقه ورزشی (۱ تا ۶ سال، ۷ تا ۱۴ سال، ۱۵ تا ۳۰ سال)، در زمینه رشد منطق اخلاقی مشاهده نکردند (پریوس ۲۰۰۶). در تحقیقی که سارا ولز و همکارانش (۲۰۱۱) بر روی گروهی از بسکتبالیست های جوان انجام دادند معلوم شد که با جایگزین کردن بازیهای سرگرم کننده، بجای مسابقات رقابتی و با وجود آموزش های مربوط به بازی جوانمردانه، می توان شاهد بروز احساسات مثبت و سطوح بالایی از لذت، در جریان بازی بود. (ولز و همکاران ۲۰۱۱). حجازی موغاری (۱۳۷۸) در تحقیقی تحت عنوان "مقایسه ویژگیهای شخصیتی دانشجویان دختر و پسر ورزشکار و غیرورزشکار دانشگاه گیلان" به این نتیجه رسید که عامل جنسیت نمی تواند موجب اختلاف در زمینه برونگرایی و درونگرایی و روان رنجوری - ثبات عاطفی شود. بلکه عامل ورزشکار بودن و یا نبودن و همچنین نوع ورزش (تیمی یا انفرادی)، در این زمینه می تواند باعث بروز اختلاف شود (حجازی موغاری، محمد ۱۳۷۸).

در تحقیقی با عنوان "اثر سن و تحصیلات در قضاوت اخلاق گرایانه در ورزشکاران ورزش های تیمی" به این نتیجه رسیدند که آزمودنی های با تحصیلات بالاتر، و همچنین آزمودنی های با سن کمتر، سطح بالاتری از قضاوت اخلاق گرایانه را نشان می دهند (پریوس ۲۰۰۶). بردمایر (۱۹۹۵)^۵ تحقیقی را بر روی کودکان ۹ تا ۱۲ ساله انجام داد و مشاهده کرد که گرایشات اخلاق گرایانه بین دختران و پسران تفاوت معنی داری را نشان نمی دهد (برد میر و بی. ال ۱۹۹۵).

¹ Plato² Republic³ Gymnastics⁴ Sportspersonship⁵ Bredemeirer, 1995.

پریوس و دوگانی^۱ (۲۰۰۶) در تحقیقی با عنوان "اثر سن و تحصیلات در قضاوت اخلاق گرایانه در ورزشکاران ورزش های تیمی" به این نتیجه رسیدند که آزمودنی های با تحصیلات بالاتر، و همچنین آزمودنی های با سن کمتر، سطح بالاتری از قضاوت اخلاق گرایانه را نشان می دهند (پریوس ۲۰۰۶).

سای و فونگ^۲ (۲۰۰۷) در تحقیقات خود با عنوان "منش ورزشی در بسکتبالیست ها و والیبالیست های جوان" به این نتیجه دست یافتند که زنان نسبت به مردان، افراد با سن کمتر نسبت به افراد مسن تر و والیبالیست ها نسبت به بسکتبالیست ها سطح بالاتری از منش ورزشی را نشان می دهند (سای ۲۰۰۷). در تحقیقی که سارا ولز و همکارانش (۲۰۱۱) بر روی گروهی از بسکتبالیست های جوان انجام دادند معلوم شد که با جایگزین کردن بازیهای سرگرم کننده، بجای مسابقات رقابتی و با وجود آموزش های مربوط به بازی جوانمردانه، می توان شاهد بروز احساسات مثبت و سطوح بالایی از لذت، در جریانیان بازی بود. (ولز و همکاران ۲۰۱۱)

کاواسانو و رابرتز^۳ (۲۰۰۱) نیز در تحقیقات خود سطح بالاتری از عملکرد اخلاق گرایانه را بین زنان نسبت به مردان مشاهده کردند (کاواسانو ۲۰۰۱).

هرچند با توجه به شرایط سنی بالاتر آزمودنی ها در تحقیقات دودا، السون و تمپلین (۱۹۹۱) و همچنین آزمودنی های تحقیق کاواسانو و رابرتز (۲۰۰۱) نسبت به آزمودنی های تحقیق بردمایر (۱۹۹۵)، می توان گفت که جنسیت تا سنین بالاتر اثرات خود را نشان نمی دهد (سای ۲۰۰۷).

کاترینا موراتیدو و همکاران (۲۰۱۲) بر این باورند که میزان توجه و پایبندی به صفات اخلاقی در بین ورزشکاران به عواملی چون سن، میزان تجربه، موقعیت بازی و سطح توانمندی ورزشی بستگی دارد (موراتیدو و همکاران ۲۰۱۲). همتی نژاد و همکاران (۱۳۸۹) منش ورزشی ورزشکاران نخبه مرد ورزش های تیمی و انفرادی را مورد بررسی قرار داده و دریافتند که ورزشکاران رشته های انفرادی از نظر منش ورزشی در مقایسه با ورزشکاران رشته های تیمی در سطح بالاتری قرار می گیرند (همتی نژاد و همکاران ۱۳۸۹). حجازی موغاری (۱۳۷۸) در تحقیقی تحت عنوان "مقایسه ویژگیهای شخصیتی دانشجویان دختر و پسر ورزشکار و غیرورزشکار دانشگاه گیلان" به این نتیجه رسید که عامل جنسیت نمی تواند موجب اختلاف در زمینه برونگرایی و درونگرایی و روان رنجوری - ثبات عاطفی شود. بلکه عامل ورزشکار بودن و یا نبودن و همچنین نوع ورزش (تیمی یا انفرادی)، در این زمینه می تواند باعث بروز اختلاف شود (حجازی موغاری، محمد ۱۳۷۸).

خبیری (۱۳۸۱) در تحقیقی تحت عنوان "بررسی تفاوت رعایت موازین اخلاقی بین بانوان ورزشکار و غیر ورزشکار" با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته ای که بر اساس موازین اخلاقی کالبرگ ساخته شده بود، در رعایت اخلاق به طور کلی و متغیر های تنبیه و اطاعت، ابزارگونه نسبی بودن، احترام به قوانین و نظم، و احترام به قوانین اجتماعی تفاوت معنی داری مشاهده نکرد و تنها در متغیر اخلاق بر اساس اصول جهانی غیر ورزشکاران نسبت به ورزشکاران برتر نشان دادند (خبیری، محمد ۱۳۸۱).

اتقیاء و کشکر (۱۳۸۱) در تحقیقی تحت عنوان "بررسی میزان رعایت موازین اخلاقی در بین بانوان ورزشکار و غیر ورزشکار" با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته ای که بر اساس موازین اخلاقی کالبرگ ساخته شده بود، در ۶ محور اخلاقی رعایت اصول اخلاقی، ترس و اطاعت، ابزارگونه و نسبی بودن، احترام به قراردادهای اجتماعی، توافق متقابل و رعایت قوانین و نظم اجتماعی تفاوت معنی داری مشاهده نکردند و تنها در متغیر رعایت اصول انسانی و جهانی غیر ورزشکاران نسبت به ورزشکاران برتر نشان دادند (اتقیاء، ناهید و کشکر، زهره ۱۳۸۱).

¹ Proios&Doganis,2006.

² Tsai&Fung,2007.

³ Kavussanu&Roberts,2001.

بنی یعقوبی (۱۳۸۳) در تحقیقی تحت عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر بازی جوانمردانه در مسابقات فوتبال لیگ برتر آزادگان ۸۳-۱۳۸۲ ایران" نتایج زیر را بدست آورد: بازیکنان ۶/۶۶٪ تیمها نسبت به داوران رفتار نامناسب از خود نشان داده اند. ۲- بازیکنان ۸/۵۲٪ تیمها نسبت به بازیکنان تیم مقابل رفتار نامناسب از خود نشان داده اند. ۳- مربیان تیم ها، استقرار در محوطه فنی را رعایت ننموده و دارای نیمکت بی انضباط می باشند (بنی یعقوبی، محمد رضا ۱۳۸۳).

از سوی دیگر شخصیت بر سطوح اخلاق ورزشی دانشجویان از طریق هدف گرایی اثر غیر مستقیم می گذارد. همچنین متغیر هدف گرایی بر اخلاق ورزشی اثر مستقیم دارد، ولی جنسیت بر سطوح اخلاق ورزشی اثر مستقیم ندارد (خیری ۱۳۹۰).

روش شناسی

تحقیق حاضر از نوع توصیفی-پیمایشی است که به شکل میدانی انجام شده است. و هدف محقق از انجام این تحقیق بررسی منش ورزشی دانش آموزان دختر ورزشهای تیمی و انفرادی استان فارس می باشد. جامعه آماری این تحقیق، ورزشکاران نوجوان دختر مقطع متوسطه، اعزامی به مسابقات کشوری می باشند که شامل ۸ رشته ورزشی فوتسال، دوومیدانی، بسکتبال، والیبال، هندبال، تنیس روی میز، آمادگی جسمانی و بدمینتون است. نمونه آماری این تحقیق برابر با جامعه آماری تحقیق انتخاب شده است که شامل ۹۲ نفر می باشد که از این تعداد، ۷۲ پرسشنامه توسط جامعه تحقیق عودت داده شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این تحقیق با توجه به ماهیت طرح تحقیق، به منظور گردآوری داده های مورد نیاز و آزمون سوالات تحقیق از پرسشنامه مقیاس چند بعدی منش ورزشی (MSOS) که برای اولین بار در سال ۱۹۹۴ توسط والرند و همکاران مطرح گردید و در تعدادی از پایان نامه های داخل کشور نیز مورد استفاده قرار گرفته بود و دارای پایایی بالا است استفاده گردید. در این پرسشنامه مقیاس پنج ارزشی لیکرت (اصلا با رفتار من همخوانی ندارد، بسیار کم با رفتار من همخوانی دارد، نسبتا با رفتار من همخوانی دارد، بسیار زیاد با رفتار من همخوانی دارد، کاملا با رفتار من همخوانی دارد) به تعداد ۲۵ سوال بسته، مورد استفاده قرار گرفته است. از آنجائیکه این پرسشنامه قبلا در پایان نامه های دیگر مورد استفاده قرار گرفته است و در آن پایان نامه ها پایایی پرسشنامه مورد قبول و در حد بالا بیان شده است که از آن جمله تحقیقات سای و فونگ است که ضریب آلفا کرونباخ ۰/۸۲ را برای این پرسشنامه بدست آوردند (سای ۲۰۰۷). شانتال و همکارانش در طی تحقیقات خود در یک سال (دو بار جمع آوری پرسشنامه) ضرایب آلفا کرونباخ ۰/۸۲ و ۰/۸۴ را برای این پرسشنامه بدست آوردند (شانتال و برناچ ۲۰۰۳)، (شانتال و رابین ۲۰۰۵). بهروز عابدینی، امیر محمد ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ را برای این پرسشنامه بدست آورد و در نهایت محقق نیز با توجه به آلفای کرونباخ پایایی ۰/۸۳ را برای این پرسشنامه بدست آورد.

در بخش آمار استنباطی از آزمون KS جهت نرمال بودن داده ها و آزمونهای t، anova، ضریب همبستگی اسپیرمن جهت تجزیه و تحلیل داده ها و فرضهای تحقیق استفاده گردید. لازم به توضیح می باشد که کلیه عملیات آماری با استفاده از نرم افزار spss16 انجام گرفته است.

یافته‌ها

در تحقیق حاضر ۷۲ آزمودنی شاغل در ۸ رشته‌ی ورزشی تیمی و انفرادی شرکت داشتند که پس از تکمیل پرسشنامه، پاسخ‌های مأخوذه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در ابتدا با انجام آزمون KS به بررسی نرمال بودن داده‌ها پرداخته شد.

جدول ۱: نتایج آزمون KS

سطح معنی داری آزمون KS			سطح معنی داری آزمون KS		
۰.۱۸۶	ورزشهای تیمی	تعهد به ورزشی که به آن پرداخته می شود	۰.۶۶۱	ورزشهای تیمی	منش ورزشی
۰.۱۵۹	ورزشهای انفرادی		۰.۹۰۵	ورزشهای انفرادی	
۰.۳۶۷	ورزشهای تیمی	احترام و توجه در مورد حریف	۰.۶۶۱		منش ورزشی
۰.۸۳۴	ورزشهای انفرادی		۰.۰۵۶	ورزشهای تیمی	احترام برای روابط اجتماعی
۰.۶۷۰	ورزشهای تیمی	عدم رویکرد منفی در جهت عملکرد ورزشی	۰.۹۷۹	ورزشهای انفرادی	
۰.۷۷۹	ورزشهای انفرادی				
۰.۰۰۲	----	سن	۰.۲۶۳	ورزشهای تیمی	
0.001	----	سابقه ورزشی	۰.۵۶۶	ورزشهای انفرادی	احترام برای قوانین و مسئولین

همانطور که در جدول ۱ آورده شده است، نتایج آزمون KS نشان می دهد که با توجه به سطح معنی داری این آزمون دو متغیر سن و سابقه فعالیت ورزشی ورزشکاران دوره متوسطه استان فارس اعزامی به مسابقات کشوری کمتر از ۰.۰۵ می باشد که این نشان دهنده عدم نرمال بودن داده ها می باشد اما در بقیه متغیرها با توجه به اینکه سطح معنی داری از ۰.۰۵ بیشتر می باشد بنابراین داده های این متغیرها نرمال می باشد.

جدول ۲: نتایج آزمون اسپیرمن جهت تعیین ارتباط بین منش ورزشی و سابقه فعالیت ورزشی ورزشکاران

سطح معنی داری	تعداد	
۰.۵۶۸	۷۲	منش ورزشی
		سابقه ورزشی

همانطور که در جدول شماره ۲ آمده، نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن نشان می دهد که با توجه به سطح معنی داری این آزمون که ۰.۵۶۸ را نشان می دهد و بالاتر از ۰.۰۵ می باشد، بنابراین بین منش ورزشی و سابقه ورزشی ورزشکاران جامعه مورد مطالعه ارتباط معنی داری وجود ندارد.

جدول ۳: نتایج آزمون اسپیرمن جهت تعیین ارتباط بین منش ورزشی و سن ورزشکاران

سطح معنی داری	تعداد	
۰.۹۰۷	۷۲	منش ورزشی
		سن

همانطور که در جدول شماره ۳ نشان داده شده، با توجه به سطح معنی داری آزمون اسپیرمن که ۰.۹۰۱ می باشد و بالاتر از سطح ۰.۰۵ می باشد بنابراین فرض صفر تأیید می شود در نتیجه بین منش ورزشی و سن ورزشکاران جامعه مورد مطالعه ارتباط معنی داری وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

یکی از نتایج حاصل از این تحقیق مبنی بر این است که بین سابقه ورزشی ورزشکاران و گرایش آن‌ها به منش ورزشی همبستگی وجود ندارد. این بدان معنی است که با استناد به سابقه ورزشی شرکت کنندگان در تحقیق، نمی توان راجع به شدت و ضعف گرایش آنها به مفاهیم منش ورزشی اظهار نظر نمود. این یافته با نتایج حاصل از تحقیق پروئیو و آتانائیدی مبنی بر اینکه هیچ تفاوتی بین ورزشکاران با سابقه ورزشی متفاوت در زمینه رشد منطق اخلاقی ایشان دیده نشد، همسو می باشد (پریوس، ۲۰۰۶). البته در این زمینه باید اذعان داشت که آزمودنی های پروئیو و دوگاتی مشتمل بر ورزشکاران، مربیان و داوران ورزشی می شدند که از این لحاظ با آزمودنی های تحقیق اخیر که تنها از میان ورزشکاران بودند، متفاوت می باشد. در اینجا و با توجه به نتایج تحقیق پروئیو و آتانائیدی، این مسئله نمود پیدا می کند که حضور بیشتر در میادین ورزشی و تأثیرات مربیان و هم تیمی ها و سایر افرادی که مستقیماً در محیط ورزش با ورزشکاران در ارتباط می باشند، می تواند در زمینه گرایشات اخلاقی ایشان در ورزش بسیار تأثیرگذار باشد (شیلدز، ۲۰۰۵؛ وندن آوویل و ایوس، ۱۳۸۴). این یافته با نتایج حاصل از تحقیق بهروز عابدینی، ۱۳۸۷؛ ناهمسو می باشد. همچنان که در این تحقیق ذکر گردیده، افزایش سن موجب تغییرات در زمینه منش ورزشی نمی شود، حال آنکه افزایش سابقه در این مسئله مؤثر است، بگونه ای که با افزایش سابقه، میزان گرایش به منش ورزشی نیز افزایش می یابد. به طور ساده تر احتمالاً گرایشات اخلاقی ورزشکاران وابسته به مدت زمان حضور ایشان در میادین ورزشی که منجر به تأثیر پذیری بیشتر از تعاملات موجود در آن می شود، می باشد و مستقل از سن ایشان، یعنی صرف گذر زمان خارج از محیط ورزش، می باشد.

نتیجه دیگر این تحقیق نشان می دهد که بین سن ورزشکاران و گرایش آن‌ها به منش ورزشی همبستگی وجود ندارد. این نتیجه با نتایج حاصل از تحقیق بهروز عابدینی (۱۳۸۷) همخوانی دارد. با این وجود با مقایسه گروهها این نتیجه بدست می آید که در زمینه میزان گرایش به منش ورزشی، در بین گروه های مختلف سنی تفاوت معنی داری وجود دارد. با مقایسه دو به دو گروه ها این نتیجه بدست می آید که ورزشکاران رده سنی ۱۶ سال در مقایسه با رده های سنی ۱۵ سال، ۱۷ سال و ۱۸ سال، سطح بالاتری از منش ورزشی را نشان دادند. ولی در سایر مقایسه هایی که بین گروه های سنی انجام شد، در زمینه میزان گرایش به منش ورزشی تفاوت معنی داری بین گروه ها مشاهده نشد. البته با توجه به فراوانی های مشاهده شده در رده سنی ۱۸ سال ($n=8$) نمی توان زیاد به نتایج حاصل از این گروه استناد کرد. به هر صورت با توجه به نتایج ضد و نقیض بدست آمده در این قسمت می توان گفت که نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج حاصل از تحقیق سای و فونگ (سای، ۲۰۰۷) مبنی بر اینکه، افراد با سن کمتر در مقایسه با افراد با سن بالا تر سطح بالاتری از منش ورزشی را نشان می دهند، همخوانی ندارد. شایان ذکر است که آزمودنی های تحقیق سای و فونگ همگی در گروه سنی ۱۲ تا ۱۸ سال قرار داشتند، در حالی که آزمودنیهای تحقیق حاضر، در رده های سنی ۱۵ تا ۱۸ سال جای گرفته بودند. همچنین آزمودنی های سای و فونگ تنها از میان ورزشکاران دو رشته ورزشی تیمی بسکتبال و والیبال بودند، درحالیکه در تحقیق حاضر آزمودنی ها از میان ورزشکاران ۴ رشته تیمی بسکتبال، والیبال، هندبال و فوتسال و ۴ رشته انفرادی دوومیدانی، تنیس روی میز، آمادگی جسمانی و بدمینتون، بودند. همچنین لی، وایتهد و انتومانیس در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران با سن بالاتر سطح پایین تری از قضاوت اخلاق گرایانه را نشان دادند، که این نتایج نیز با نتایج حاصل از تحقیق حاضر در تضاد می باشد (لی، ۲۰۰۷). هرچند باید گفت که آزمودنی های تحقیق لی، وایتهد و انتومانیس در رده سنی ۱۱ تا ۱۷ سال بودند و این مسئله می تواند در این اختلاف نتایج حاصل تا اندازه ای، مؤثر باشد. همچنین نتایج حاصل از تحقیق اخیر با نتایج تحقیق پروئیو و دوگاتی مبنی بر اینکه افراد با سن کمتر سطح بالاتری از قضاوت اخلاق گرایانه را نشان دادند، مغایر است (پریوس، ۲۰۰۶). در این زمینه باید اذعان داشت که آزمودنی های پروئیو و دوگاتی مشتمل بر ورزشکاران، مربیان و داوران ورزشی می شدند و تنها از میان رشته های تیمی انتخاب شده بودند که از این لحاظ با آزمودنی های تحقیق اخیر که تنها از ورزشکاران و از هر دو نوع ورزش تیمی و انفرادی بودند، متفاوت می باشد. شاید با توجه به نتایج تحقیق اخیر بتوان اذعان داشت که حضور در میادین ورزشی و تأثیرپذیری مستقیم از

مربیان و هم تیمی ها و سایر افرادی که مستقیماً در محیط ورزش با ورزشکاران در ارتباط هستند، می تواند بر ویژگی های اخلاقی ایشان در ورزش نمود پیدا کند، که این تبیین می کند که صرف افزایش سن افراد ملاک تغییرات زمینه های اخلاقی آنها در زمینه ورزش نمی باشد. هرچند برای رسیدن به نتایج قطعی تر، تحقیقات بیشتر و گسترده تری در این زمینه لازم است.

به طور کلی با توجه به نتایج حاصل از مقایسه ورزشکاران در سنین مختلف و با سلیقه متفاوت ورزشی، و نیز با توجه به اشتغال آنان در رشته های مختلف شاید بتوان به این نتیجه کلی رسید که منش ورزشی بیشتر از طریق ادراک و تأثیرپذیری مستقیم افراد از تعلیمات موجود در محیط ورزش و عوامل و فواید اطراف آن متأثر می شود و آموزش های غیر مستقیم و غیر قابل لمس آکادمیک کمتر می تواند در آن نقشی داشته باشد. همانطور که مارتنز در کتاب "راهنمای روانشناسی ورزش مربیان"^{۱۴} خود بیان می کند، ورزشکاران بیشتر از آنچه که آنگونه رفتار کنند که ایده آل مربیشان است، آنگونه رفتار می کنند که مربیشان رفتار می کنند. همانچنان که نشان داده شد با افزایش سلیقه ورزشی افراد، یا سن آنان لزوماً نمی توان انتظار داشت که سطح بالایی از گرایش به منش ورزشی در آنها دیده شود. در این جلسه که بهتر می توان درک کرد که چرا مربیان، هم تیمی ها، تکلیف گرایان و یار رقابت گرا بودن محیط ورزشی می تواند عوامل تعیین کننده ای در میزان گرایش به منش ورزشی در میان ورزشکاران باشند (تریژر، ۲۰۰۰؛ استیونسون، ۱۹۹۸؛ شیلدز، ۲۰۰۵؛ لی، ۲۰۰۷؛ کاواسانو، ۲۰۰۱؛ دان، ۱۹۹۹؛ دودا، ۱۹۹۱؛ وندن آوویل و ایوس، ۱۳۸۴). همانگونه که بردمیرر و شیلدز بیان می کنند؛ ورزش می تواند موجب ساختن شخصیت شود، ولی تنها در صورتی که مربیان، با علم به این موضوع سعی شان در آن جهت باشد و اطلاعات کافی در این زمینه داشته باشند (بردمیرر و شیلدز، ۲۰۰۶). هرچند که هنوز تحقیقات بیشتری به خصوص در زمینه بررسی اثرات سابقه ورزشی، سن و رشته های مختلف ورزشی، بر میزان گرایش به منش ورزشی و سایر مفاهیم اخلاقی موجود در ورزش لازم است تا بتوان به اظهار نظر پرداخت.

¹ Martens, R. (1987). *Coaches guide to sport psychology*. Champaign, Illinois: Human Kinetics.

مراجع

- اتقیاء، ناهید و کشکر، زهره؛ بررسی میزان رعایت موازین اخلاقی در بین بانوان ورزشکار و غیر ورزشکار، همایش ملی دانشگاه گیلان، ۱۳۸۱.
- ارسطو (۱۳۷۸). اخلاق نیکو ماخوس، ترجمه محمد حسن لطفی، تهران: نشر طرح نو.
- بنی یعقوبی، محمد رضا؛ بررسی عوامل مؤثر بر بازی جوانمردانه در مسابقات فوتبال لیگ برتر آزادگان ۸۳-۱۳۸۲ ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران، ۱۳۸۳.
- بهروز عابدینی، امیر محمد؛ بررسی منش ورزشی ورزشکاران نخبه ورزش های تیمی و ورزشکاران انفرادی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شمال، ۱۳۸۷.
- حجازی موغاری، محمد؛ مقایسه ویژگیهای شخصیتی دانشجویان دختر و پسر ورزشکار و غیرورزشکار دانشگاه گیلان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، ۱۳۷۸.
- ۵- حلبیان، سیمین؛ شناسایی و اولویت بندی معیارهای اخلاقی در ورزش حرفه ای ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۹۱.
- خبیری، محمد؛ بررسی تفاوت رعایت موازین اخلاقی بین بانوان ورزشکار و غیر ورزشکار، نشریه حرکت، ۱(۱۳): ۱۹-۵، ۱۳۸۱.
- خیری، عامر؛ تحلیل سطوح اخلاق ورزشی، شخصیت و هدف گرایی دانشجویان ورزشکار کشور: ارائه ی مدل های علی، رساله دکترا، دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۰.
- وندن آوویل، ایوس. روانشناسی برای مربیان تربیت بدنی. ترجمه محمد یمینی و محمد رضا حامدی نیا. انتشارات دانشگاه امام رضا (ع)، ۱۳۸۴.
- Donahue, E.G, Miquelon, P., Valois, P., Goulet, C., Buist, A., & Vallerand R.J. (2006). A Motivational Model of Performance-Enhancing Substance Use in Elite Athletes; *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 28, 511-520
- Duda, J.L., Olson, L.K., & Templin, T.J. (1991). The relationship of task and ego orientation to sportsmanship attitudes and the perceived legitimacy of injurious acts. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62, 79-87.
- Dunn, J.G.H., & Dunn, J.C. (1999). Goal orientations, perceptions of aggression, and sportpersonship in elite male youth ice hockey players. *The Sport Psychologist*, 13, 183-200.
- Kavussanu, M., & Roberts, G.C. (2001). Moral functioning in sport: an achievement goal perspective. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23(1), 37-54.
- Lata, J. (2006). An analysis of goal achievement orientation and sport morality levels of division I-A non-revenue collegiate athletes a dissertation submitted to the department of sport management recreation management & physical education. The Florida State University.
- Lee M.J., Whitehead J. & Ntoumanis N. (2007). Development of the Attitudes to Moral Decision-making in Youth Sport Questionnaire (AMDYSQ). *Psychology of Sport and Exercise* 8, 369-392
- Lemyre, P.-N., Roberts, G.C. & Ommundsen, Y. 2002, 'Achievement goal orientations, perceived ability, and sportpersonship in youth soccer', *Journal of Applied Sport Psychology* n. 14, pp. 120-36.
- Proios, M., Athanailidis, I., (2006). Moral development and form of participation, type of sport and sport experience. *Perceptual and motor skills*, 99, 63-642.
- Shields, D.L., Bredemeier, B.L., LaVoi N.M., Power, F.C. (2005). The sport behavior of youth, parents and coaches-The good, the bad, the ugly. *Journal of Research in Character Education*, 3(1), pp. 43-59
- Simon, R.L. (2001). Sports, Relativism, and Moral Education. *Sport and Education* 15-27.
- Stevenson, M.J. (1998). Measuring the cognitive moral reasoning of collegiate student-athletes: The development of the Stevenson-Stoll Social Responsibility Questionnaire. Unpublished doctoral dissertation, University of Idaho.
- Treasure, D.C., Carpenter, P.J., & Power, K.T.D. (2000). Relationship between achievement goal orientations and the perceived purposes of playing rugby nion for professional and amateur players. *Journal*

- Vallerand, R.J., Briere, N.M., Blanchard, C., & Provencher, P. (1997). of Sport Sciences, 18, 571-577. Development and validation of the multidimensional sportpersonship orientation scale. Journal of Sport and Exercise Psychology, 19(1), 197-206.
- Vallerand, R. J., Deshaies, P., Cuerrier, J.P., Brière, N. M., & Pelletier, L. G. (1996). Toward a multidimensional definition of sportsmanship. Journal of Applied Sport Psychology, 8, 123-135.
- Development and Wells Mary Sara, Gary D. Ellis, Karen P. Paisley, Skye G. Arthur-Banning(2011) Evaluation of a Program to Promote Sportsmanship in Youth Sports. Journal of Park and Recreation Administr

